

ДО  
ПРОФ. Д-Р МАРИН РАХНЕВ РУСЕВ  
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАУЧНОТО ЖУРИ

## СТАНОВИЩЕ

От: **доц. д-р Камен Димитров Петров** - Университет за национално и световно стопанство  
Научна специалност: „Народно стопанство (Геоикономика и регионално развитие)“

**Относно:** дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност 01.08.02. – Икономическа и социална география (Регионално развитие)

**Основание за представяне на рецензията:** участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед на Ректора на СУ “Св. Кл. Охридски “

Автор на дисертационния труд: **ПЕТЯ НИКОЛАЕВА ДИМИТРОВА**

Тема на дисертационния труд: “ **РОЛЯТА НА ПУБЛИЧНИТЕ ПОЛИТИКИ В СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ ДОКУМЕНТИ ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ ПРИ УПРАВЛЕНИЕТО НА РАЙОНИТЕ ОТ НИВО 2 В ЗАПАДНА БЪЛГАРИЯ** “

### **1. Информация за дисертанта**

Докторант Петя Николаева Димитрова се е обучавала по докторска програма към катедра „Регионална и политическа география“ при СУ “Св. Кл. Охридски“- гр. София съгласно Заповед на Ректора на СУ №РД20-219/26.01.2015г. Обучението е осъществено в редовна форма през периода 01.02.2015г. – 01.02.2018г. Същата упражнява трудова дейност от 04.08.2008 г. досега в Агенцията по обществени поръчки като преминава всички нива служебно израстване до „държавен експерт“.

### **2. Обща характеристика на представения дисертационен труд**

Подходът на докторантката при структуриране на дисертационния труд може да бъде определен като „структурно-методологически“, тази оценка е породена от наличието на 4 глави в дисертационното изследване. По същество дисертационният труд се състои от увод, четири глави и заключение с общ обем 178 страници. Отделно са включени списък на използваната литература, списък на фигурите, списък на графиките, списък на таблиците и приложения. В библиографската справка са посочени 158 източника, от тях 110 на кирилица и 48 на латиница. В допълнение са посочени 57 нормативни, стратегически и документални източника, както и 11 интернет адреса. Дисертацията съдържа 25 фигури, 10 графики, 5 таблици и 9 приложения. Номерата на всички включени в автореферата фигури и таблици съвпадат с тяхната номерация в дисертационния труд.

Актуалността на темата на дисертационния труд произтича от избора на докторантката Петя Димитрова да проучи потенциалната връзка между водената от Европейския съюз (ЕС) политика по кохезия на регионите и отчетените дисбаланси между регионите в България. Авторката залага на ключовото значение наличните стратегически документи и подсилване ролята на регионалната политика и възможността те да се оценят като се отчетат техните слабости или дефицити. Концептуалната рамка на дисертационния труд е представена чрез изискваните атрибути в увода.

Обектът на изследването е коректно и сбито описан, и обоснован още в увода, като става ясно, че обект на изследването са публичните политики за управление на районите от ниво 2, съществуващи в стратегически документи за регионално развитие, по примера на Западна България. Според мен предметът на изследването е дефиниран по ясен начин, като добро впечатление оставят предоставените сбито необходими уточнения. Предмет на изследването са взаимовръзките между публичните политики в съществуващите стратегически документи за регионално развитие на регионите от второ ниво, по примера на Западна България.

Основната цел на изследването може да бъде определена като добре замислена, ясно определена и подходящо декомпозирана, като допълнително са посочени цели девет изследователски задачи. Тук препоръката ми е задачите да бъдат обединени и сведени до четири. Защото целта на дисертационния труд е да се изследва и оцени ролята на публичните политики в стратегическите документи за регионално развитие при управлението на районите от ниво 2 в Западна България, което изисква по-компактен подход. Логично звучи и формулираната изследователска теза, която умело изведена от гледна точка на сложността на проблематиката, свързана с изследването на възможностите за реализиране на публичните политики, заложили в стратегическите документи за регионално развитие да се създадат условия за подобряване на показателите за развитие на районите от ниво 2, по примера на Западна България.

Налице е и логическа връзка между цел, задачи и основна изследователска теза в дисертационния труд, а именно, че индивидуалното равнище на установяване на емоционалната интелигентност и на трудовото представяне, определянето на връзката между тях и на силата на тази връзка чрез надежден инструментариум е възможно и полезно за усъвършенстване на управлението на регионалното развитие. Използвани са общонаучни и частни методи като сравнителен анализ, математико-статистически, географско описание, SWOT анализ и др. Извършен е анализ на наличните нормативни, стратегически и документални източници. Дисертационният труд е базиран на проучването на богата палитра от научна литература – традиционна и съвременна, от български, руски, британски, американски автори, както на учени и консултанти от други националности. Използвани са както оригинални техни публикации, така и такива, преведени на български език.

По отношението на изложението на труда. В първа глава са разгледани теоретичните основи на регионалното развитие и политика. Представени са основни данни за вълните на Кондратиев и циклите на Кузнец, които очертават рамката, в която се намира съвременното познание и развитие на обществото. акцентира върху регионалното управление и разликите между социално-икономическото райониране и административно-териториалното деление на страната. Регионалните диспаритети представляват различие или неравенство в показателите, процесите и явленията, характерни за обособени териториални структури, които възникват в най-малко две отделни териториални единици, нар. региони. Моделът „център-периферия“ в ЕС, Центрове на растежа“ в България в контекста на политиката за регионално развитие са добро попадение на авторката и заслужават добра оценка.

Във втора глава са разгледани същността на „публичните политики“, стратегическите документи за регионално развитие, връзката между тях и оценките за въздействие на политики и стратегии. Създаването на стратегия в публичния сектор е цикличен процес, който представлява верига от определен брой стъпки, включващи набор от дейности за изпълнение. Главна роля в реализирането на стратегическите документи и публичните политики имат държавните органи и тяхната администрация. Ключов момент за всяка политика и стратегия е оценката на въздействие.

Трета глава има за цел да представи факторите и условията за прилагане на публичните политики в стратегическите документи за регионално развитие съгласно изготвените документи на национално ниво, да анализира възможните механизми за трансфер на публичните средства при осъществяването им, както и да разгледа основните политики, които са предвидени за физически и юридически лица. В тази последователност са направени съответните изводи относно функционалността на публичните политики по отношение изведената хипотеза, кои стратегическите документи за регионално развитие кои публични политики реално могат да засегнат. Така се очертава един възможен модел на проблемните аспекти на регионалната политика, които имат своя отворен характер. На практика само със стратегическото управление трудно се динамизира процеса за създаване и изпълнение на конкретни политики. Така наложеният извод до окрупняването на стратегическите документи може да се окаже значим дефицит при интегрирано управление на териториалните единици. От друга страна заслужава добра оценка виждането на авторката, че в регионалното развитие публичните политики са инструмент за адаптиране към промени породени от вътрешните и външни фактори, влияещи върху развитието на конкретна територия.

В четвърта глава са разгледани част от предложените през годините схеми за регионализация на страната, в които се предлага обособяване на един или няколко региона в Западна България. Важно е да отбележим оценката на докторантката по отношение на новата подялба на страната приета като част от концепцията за нов нормативен регламент на териториално-устройствено райониране на България. Несъмнено подходът за извеждането на преден план Западна България ми допада, поради сходно мое виждане за районирането на страната. Още повече, че пространственият модел, върху който се извършва анализът включва два региона с различен териториален обхват, демографски, икономически и природен потенциал, както и различна селищна структура. При прегледна на извършените междинни оценки се установява, че наложените индикатори за оценка на изпълнението на заложените първоначално цели, приоритети и мерки не отчитат ефектите от предприетите действия, респективно проведени политики. Затова е правилна констатацията на авторката, че процесите по регионализация на България носят белезите на нивото на управленско и научно разбиране, което не в унисон с търсенето на положителна промяна. Още повече, че авторката правилно приема, че прилаганите публични политики, заложи в стратегическите документи за регионално развитие не адресират точно проблемите на територията, за която се разработват.

В заключението се извеждат постигнатите резултати, което ни дава основание да се приеме, че чрез реализиране на публични политики, заложи в стратегическите документи за регионално развитие могат да се подобрят, при условие че анализирането и приемането на тези политики е съобразено изцяло с конкретните проблеми на територията, за която се разработват. В това отношение, като недостатък за България е моделът на административна регионализация.

Внимателният прочит на дисертационния труд ми позволяват да констатирам, че докторант Петя Димитрова добре е демонстрирала придобитите умения да изважда същността, анализира и критично интерпретира целенасочено подбрани научни публикации за своите потребности. В дисертацията правилата за цитиране са спазвани. Ето защо мога да дам положителна оценка на осведомеността на докторантката по разглежданата проблематика.

### **3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати**

Правилно е подходено по отношение на теоретичния анализ, чрез проучване и цитиране на огромен обхват от литературни източници. Прецизно дефинирани и въведени изследователски въпроси, работни хипотези и собствен концептуален модел за изследването. Установени са доказателствени факти, потвърждаващи от научна гледна точка зависимости между двете ключови понятия и по-конкретно за наличие на влияние на регионалното развитие върху общите процеси в ЕС и регионалното развитие като цяло.

Резултатите от изследването в дисертационния труд дават достатъчно основания и доказателства за изпълнение на поставената цел и задачи; за потвърждаване на изследователска теза; за приложимостта и полезността на авторската методика на изследване. Оценявам положително и формулираните препоръки под формата на изводи.

За качеството на дисертационния труд, наред с добрите научни и научно-приложни резултати, допринася и оформения стил на цялостното изложение и техническо оформление.

### **4. Оценка на научните и научно-приложни приноси**

Приемам приносите, посочени от Петя Николаева Димитрова в справката на автореферата на дисертационния труд. Те са реални, произтичат от цялостното дисертационно изследване и лично дело на автора. На практика първия принос отнасям към групата на научните приноси, а останалите два към групата на научно-приложните приноси.

### **5. Оценка на публикациите по дисертацията**

Представените четири публикации обхващат важни страни на дисертационното изследване. Първите две от тях са в реферирани издания, едната от които е на английски език. Чрез публикациите се осигурява определена публичност на дисертационното изследване, а оценката ми за тях е положителна

## **6. Оценка на автореферата**

Авторефератът в обем от 54 страници представя обективно и в логическа последователност основните моменти от дисертационния труд. Демонстрирано е умение за синтез на значимите страни на дисертационния труд, а оценката ми за него е положителна.

## **7. Критични бележки, препоръки и въпроси**

В дисертационния труд не откривам големи слабости и погрешни постановки, които да намалят неговото качество. Към труда и авторката Петя Димитрова отправям две препоръки, насочени към бъдещи изследвания:

Първо, да публикува дисертационния си труд като самостоятелно научно произведение, за да може по-широка аудитория да се запознае с него, и да продължи своите изследвания в предметната област на регионалните науки.

Второ, да продължи усилията си по отношение на проблемите с регионалните диспаритети чрез извеждането на методология за по-цялостно изследване на неравенство в показателите, процесите и явленията, характерни за обособени териториални структури на микро, мезо и макро равнище.

На защитата на дисертационния труд предлагам авторката Петя Димитрова да вземе отношение по следния въпрос: На колко района за планиране трябва да бъде разделена Република България и защо?

## **8. Заключение**

В оценявания от мен дисертационен труд се открояват придобитите знания и умения на докторантката да провежда самостоятелно научно-приложно изследване, чрез използване на съвременни методи за теоретичен и емпиричен анализ, както и умело да представя получените резултати. На базата на гореизложената преценка относно представената разработка считам, че са изпълнени изискванията на ЗРАСРБ (чл.6), Правилника за неговото прилагане и Правилника за организацията и провеждането на конкурси за придобиване на научна степен и за заемане на академични длъжности в СУ «Св.Кл. Охридски» относно получаването на ОНС «Доктор». Давам положителна оценка на дисертационния труд, като предлагам на научното жури да присъди на Петя Николаева Димитрова образователна и научна степен «Доктор» по професионално направление 4.4 Науки за земята, и научна специалност 01.08.02. – Икономическа и социална география (Регионално развитие).

26.04.2019г.

гр. София

Подпис: .....  
.....

доц. д-р Камен Петров